…ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

…77 (8297) | 1957 оной мартын 31, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые ябууд усадхаха

Хабарай урин дулаан үдэрнүүд ерэбэ. Тала майлын таряалан дээгүүр трактор машинын таршаганаан үдэрһөө үдэртэ улам тодоор дуулдадаг боложо байна. Республикын хэдэ хэдэн аймагуудай МТС-үүд ба колхозууд поли дээрэхи шииг нойтоёо барижа, эртын борнойлго эхилээд байна. Һаяын үдэрнүүдтэ тарилгын урда тээхи хүдэлмэри хүжэ үргэлжэдөө дэлгэрхэнь.

Хабарай тарилгын газаа орожо ерээд байхада зарим МТС-үүд хүдөө ажахын машинануудһаа байтагай тракторнуудаа, сеялкэнүүд, плугууд ба культиваторнуудаашье заһажа дүүргээгүй байжа байна. Заһабариин талаар илангаяа Баргажанай, Хүнтэйн, Гашейн, Хонхолойн МТС-үүд, «Эрдэм» совхоз ехээр гээгдэжэ ябана.

Хабарай тарилгын эхилэмсээрнь намар, хуряалга эхилтэр МТС-үүд ба совхозуудай механизаторнууд хээрэ талада ходо ажаллажа, сүлөө забдагүй ябадаг. Тиимэһээ хуряалгын бүхы машинануудые, илангаяа комбайнуудые тарилга эхилтэр заһажа дүүргэхэ гэһэн зорилгые КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табиһан байгаа. Теэд энэ зорилго тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна.

Машина, тракторнуудай заһабарилгада тохёолдоһон дутагдалнуудые мүнөө, энэ дары ябууд дундань усадхаха шухала.

Тракторнуудай заһабарилгада анхаралаа илангаяа ехээр табиха хэрэгтэй болоно. Юуб гэхэдэ, олон тракторнууд гусеницын гэнжээр, заправка хэхэ бочко, цистерн, ведрогоор, мүн тоһодохо шприц гэхэ мэтээр дуталдана. Тиимэһээ эдэ бүгэдые бэдэржэ олохо, хүсөөхэ хэрэгтэй. Тракторна отряд бүхэндэ 2—3 цистерн байха ёһотой. Республика доторнай табан корпустой плугууд олоор дуталдана. Гэхэтэй хамта, МТС-үүдэй буусануудта хууша хаашан плугууд арба хорёороо хэбтэжэ байдаг. Тиимэһээ тэдэниие хабсаргажа, эблүүлжэ байгаад, энэ дутагдалые хүсөөхэ хэрэгтэй байна.

Тракторна бригадануудта жэл соо хэхэ хүдэлмэриинь даалгабариие хүргэхэ заабол хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, ажалта үдэр гаргашалгын, запасна частьнуудые, горючи гаргашалгын талаар ажахын тоосоо бэелүүлбэл зохистой һайн.

Зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд заһабариин ажал дээрэ байһан механизаторнуудаа үни хада гэр гэртэнь табижархиһан, тараажархиһан юм. Теэд энэнь ехэ буруу юумэ болоо. Мүнөө, тарилгын жэгдэрэн эхилээдүй байха зуура, бүхы механизаторнуудаа гэдэргэнь гульдхажа, комбайнуудай ба хуряалгын бусад машинануудай заһабарида табиха шухала.

Илангаяа хабарай, зунай ба намарай үедэ заһабарилгын нүүдэл мастерскойнуудай үүргэнь айхабтар ехэ гээшэ. Тиимэһээ тэдэ мастерскойнуудые бүхы тоног хэрэгсэлнүүдтэйгээрнь түхеэржэ, һаяар дүүргэхэ хэрэгтэй. Мүн радиостанци болон диспетчерскэ холбоон һайнаар, нягтаар түхеэрэгдэхэ зэргэтэй байна.

Олон колхозууд ба МТС-үүдтэ мүнөө хүрэтэр ехэ гэгшын үрэһэн тарилгын кондицида хүргэгдөөгүй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй МТС-эй харьяата колхозуудта 19 мянган центнер ороохото культурануудай үрэһэн бии аад, тарилгын кондицида оройдоо 6 мянгаад центнерынь хүргэгдэнхэй. «Заготзерногой» пунктнуудта дээрэһээ һэлгэгдэхэ ёһотой ехэ гэгшын үрэһэн һэлгэгдээдүй. Тэрэшэлэн тэжээлэй культурануудай, ганса жэлэй ногоонуудай үрэһэн, минеральна үтэгжүүлгые гүрэнэй пунктнуудһаа колхозууд абанагүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха саг тулажа ерээ.

Полевой стан дээрэ хамтын хоол бэлдэхэ эрхим һайн столово бии болгохо. Мүн тэндэ улаан булантай, тэрээн соогоо газетэ, журнал, библиотекэ, радио, телефон гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүдтэй байха шухала ха юм. Мүн полевой стан дээрэ баня, бэеэ угааха душ, наймаанай ларёк гэхэ мэтэ түхеэрэгдэхэ зэргэтэй.

Улад зоной урма зориг бадаруулагша ойлгууламжын хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөөн тон үргэнөөр ябуулагдахань партийна организацинуудта мэдээжэ ха юм. Колхознигуудай, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн тодорхойгоор ба үргэнөөр эмхидхэгдэхэ, лекци, элидхэл ба хөөрэлдөөн олооршье, ажалтай холбоотойгооршье үнгэргэгдэжэ байха, ханын һонин, «Дайшалхы хуудаһан» саг сагтаа гаргагдажа байха, болохо болохоор газартань партийна ба партийно-комсомольско группанууд байгуулагдаха зэргэтэйл.

Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын, элбэг ехэ тэжээл абахын тула областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй обкомой IV пленумэй тогтоол дотор колхознигуудай ба механизаторнуудай, партийна организацинуудай урда ехэ ба харюусалгатай зорилго табигдана. Мүнөө жэл 100 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхын, хуушаншье газартаа һайнаар тарилга хэжэ, үндэр ургаса ургуулхын, үнеэн бүридөө 10 тонно силос дарахын, нёдондонойхидо ороходоо 45 процент ехээр мяха абахын тула бидэнэр тон үсэд нэтэрүүгээр ажаллаха, ороохо таряа, кукуруза болон тэжээлэй культурануудые ехээр тарижа, һайнаар ургуулха ёһотой болонобди. Энээнэй тулада тарилгадаа һайнаар бэлдэхэ, агротехническэ эрхим болзорто, шанартай һайнаар тэрэнээ үнгэргэхэ зорилготойбди.

Энэ жэлэй хабарай тарилгые эрхим һайнаар үнгэргэхын тула мүнөө байгаа дутагдалнуудаа ябуул дундань усадхаха хэрэгтэй.

Композиторнуудай Бүхэсоюзна Хоёрдохи съездэ

КПСС-эй ЦК-гэй эльгээһэн амаршалга

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет советскэ композиторнуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи съездын делегадуудые, тэдээнээр дамжуулан манай ороной хүгжэмэй искусствын олонациональна бүхы ажал-ябуулагшадые халуунаар амаршална.

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революци шэнэ, социалистическэ ёһоной общество байгуулгада эхи табяа. Октябрьска революциин 40 жэлэй ойе бүхы түрүү хүн түрэлтэн энэ жэлдэ тэмдэглэхэнь. Хүнүүдэй бэе бэеэ дарлаха ябадал, национальна, социальна элдэб дарлалта энэ революциин болоһоной ашаар болюулагдаа. Советскэ арад бүхы ажабайдалаа түүхын богонихон болзорто социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулаа. Социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ хүнүүд урган гараа, түүхые зохёон байгуулагша арадай һүр хүсэтэ оюун ухааниинь һалбаран бадараа.

Советскэ композиторнууд зохёон байгуулхы ажалаараа шэнэ общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, социалистическэ культурын хүгжэлтэдэ ехэ туһа нэмэри хээ. Советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшад революциин илаһанай ашаар арадай аша туһада, тэрээнэй зол жаргалай түлөө ажаллаха, зориг түгэлдэрөөр зохёон байгуулха арга боломжотой болоо. Оперо, балет, симфони, оратори, кантата гэхэ мэтэ хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ зохёолнууд Советскэ засагай жэлнүүдтэ байгуулагдажа, арадай дунда хүндэтэй болонхой. Эб найрамдалые, сүлөөтэ ажалые, арадуудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаае магтан дуулаһан советскэ дуунууд гансашье манай орондо бэшэ, мүн хилын саанашье зэдэлэн сууряатаа.

Советскэ Союзай хүгжэмэй искусство урган хүгжэхэдөө олонациональна, үнэн зүб искусствые баримталаа. Энэ искусство манай Эхэ ороной арадуудай зохёон байгуулхы эршэ хүсые хэрэглэнэ.

Коммунистическэ парти советскэ композиторнуудай зохёон байгуулхы ажал-ябуулгые үндэрөөр сэгнэнэ. Манай арад хүгжэмдэ дурладаг, композиторнуудтаа ехэ анхарал табидаг юм. Советскэ ороной хүн зондол адли хүгжэмэй искусствые ехээр сэгнэдэг хүн зон түүхэ соо үзэгдөөгүй юм.

Советскэ хүгжэмэй искусство һалбаран хүгжэхэдөө капиталистическэ оронуудтахи хархис ангинуудай доройтон муудажа байгаа хүгжэмэй искусствотай шангаар тэмсэһэн юм, тэмсэһээршье байна. Буржуазна искусство яахадаа доройтон мууданаб гэхэдэ, энэ искусство арадтай холбоо барисаагүй байна, гансал ангиингаа аша туһые харана, арадай хүгжэмэй ёһо заншал болон классическа баялигые баримталнагүй. Шэнэ, социалистическэ саг үедэ хүгжэжэ байһан советскэ хүгжэм арадай ёһо заншалые баримтална, удха һайнтай байна.

Советскэ искусствын мастернууд түрүү үзэл бодолтой, үнэн зүб хүгжэмэй искусствые хүгжөөхын түлөө сут хамтадаа тэмсэхэдээ арадай демократиин оронуудай зохёохы организацинуудтай, тэрэшэлэн хилын саанахи бусадшье оронуудай хүгжэмэй ажал-ябуулагшадтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлнэ.

Социалистическэ экономико болон культурые дам саашань хүгжөөхэ гэһэн Коммунистическэ партиин XX съездын асари ехэ программые бэелүүлхын зорилгоор манай ороной хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, интеллигенциин туйлай ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтын оршон байдалда советскэ композиторнуудай хоёрдохи съезд үнгэржэ байна. Коммунизм байгуулха түүхэтэ зорилгые бэелүүлхын тулада культурын хүдэлмэрилэгшэдэй зохёохы ажал-ябуулгань угаа ехэ удхашанартай юм. Советскэ композиторнууд шэнэ общество байгуулагшадые коммунистическэ үзэл бодолоор, оюун мэдэрэлээр хүмүүжүүлхэ ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Советскэ композиторнууд социалистическэ бодото байдалые харуулхадаа хэтэрхы ехээр гоёохо, бодото байдалые буруугаар, газаа талаһаань, ёһо тэдыгээр харуулха гэхэ мэтэ искусстводахи хорото ябуулганууд тай саг үргэлжэ тэмсэхэ уялгатай. Советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшад бодото байдалые харуулхадаа гоё һайхан поэтическэ образуудые байгуулха зэргэтэй. Эдэ образуудынь советскэ хүнүүдэй һайн һайхан бүхы шэнжэ шанарые—зоримгой, хүн ёһоной үзэл бодолые, хамтаараа зохёон байгуулха гэһэн һанал бодолые баримталха ёһотой. Мүнөө үедэ сугтаа ажаһуужа байгшадайнгаа һанал бодолыень, сэдьхэл зүрхыень хүдэлгэхэ, тэдэнэрые коммунизмын илаха хэрэгтэ зоригжуулха, ямар нэгэн дарлалта, мүлжэлгэ, яһанай илгаа гэхэ мэтэ капиталистическэ системын бусадшье муу муухай үлэгдэлнүүдые үзэн ядахаар хүмүүжүүлхэ гээшэ социалистическэ культурын ажал-ябуулагшадай арюун уялгань болоно.

Бодото байдалые, тэрэшэлэн манай ороной хүнүүдэй оюун ухаанай баялигые дэлгэн харуулдаг советскэ искусство хадаа хүнүүдэй уран бэлигые бүхы талаһаань хүгжөөхэ, үсэд зоримгойгоор зохёон байгуулха арга боломжо олгоно. Советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшад бии бүхы бэлиг шадабаряа, мэргэжэлээ арадтаа «оломиллион ажалшадта зорюулха уялгатай, эдэ ажалшад оронаймнай хүсэ шадалынь, ерээдүйнь мүн» (В. И. Ленин).

Советскэ хүгжэмэй хүгжэлтэдэ ехэ амжалта туйлагдахын хажуугаар, мүн лэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии байна. Композиторнууд зохёолнууд дотороо мүнөө үеын байдалые үшөөл харуулжа шаданагүй. Хүгжэмэй ажал-ябуулагшад мүнөө үеын темээр элдэб зохёолнуудые байгуулха бэзэ, советскэ хүн тухай удха һайнтай, ирагуу һайхан аялгатай оперонуудые байгуулжа, тэрээнэй һүр хүсые, ажалай габьяае харуулха бэзэ, удха һайнтай, үргэн ниитэ арадта ойлгосотой шэнэ шэнэ симфонинуудые, ирагуу һайхан дуунууд болон хүгжэмые зохёохо бэзэ гэжэ араднай хүлеэжэ байна. Хэрбээ гоё һайхан оперын, һүр хүсэтэ симфониин, ирагуу һайхан дуу болон романснуудай зохёогдоод байгаа һаань, бүхы хүн түрэлтэнэй культурын баялигта туһа нэмэри хэһэнэйнь түлөө советскэ хүнүүд, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэхи тэдэнэрэй хани нүхэд композиторнуудта баяр баясхалан хүргэхэ байна.

СССР-эй композиторнуудай Союзай ажал-ябуулгань мүнөө үеын эрхэ байдалда угаа ехэ удхашанартай байна. Энэ Союз хадаа советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшадай зохёон байгуулхы бүхы хүсые нэгэдүүлэн жагсааха, зохёолшо залуу кадрнуудые дэбжөөхэ, һурган хүмүүжүүлхэ, СССР-эй арадуудай хүгжэмэй искусствын хүгжэлтэдэ эдэбхитэйгээр туһалха зорилготой. Композиторнуудые үзэл сурталай талаарнь хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрэй уран һайханай мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ, арадай оюун мэдэрэлые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һайнаар туһалха, хүгжэмэй ажал-ябуулагшадай эдэбхитэй туһаламжын ашаар ниитын, демократическа шэнжэ шанартай хүдэлмэриие саг үргэлжэ бэхижүүлхэ гээшэ композиторнуудай Союзай гол зорилгонь болоно.

СССР-эй композиторнуудай Хоёрдохи съездын хүдэлмэридэ ехэ амжалта хүсэхэ зуураа, мүнөө үеын агуу ехэ үзэл сурталай түлөө тэмсэжэ байһан үргэн ниитэ ажалшадай тэмсэлдэнь советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшад саашадаашье эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, коммунизмые илалта түгэсөөр байгуулжа байгаа советскэ арадай нэрэ түрэдэ хүрэмөөр зохёолнуудые байгуулха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Коммунистическэ партиин Центральна Комитет мэдүүлнэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Түрүү механизаторнууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын хүдөөгэй механизаторнуудай зүблөөндэ хабаадагшад (дээрэһээ доошоо)—Кыренэй МТС-эй комбайнер Д. Лобсанов, Хориин МТС-эй тракторист А. Черноскулова, Чесанын МТС-эй тракторист А. Скуратов, Хориин МТС-эй бригадир Г. Дашибалданов.

Е. Ринчиновагай фотонууд.

Советскэ композиторнуудай Бүхэсоюзна Хоёрдохи съезд

Советскэ композиторнуудай Бүхэсоюзна Хоёрдохи съезд мартын 29-дэ Москвагай киногой байшан соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ Театрнуудта зорюулан зохёоһон дуу, хүгжэм тухай профессор Б. Ярустовский нэмэлтэ элидхэл хээ.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Уранзохёолшо К. И. Чуковскиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Советскэ литература хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр **Чуковский** Корней Ивановичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль.
1957 оной мартын 29.

Республикын шэнэ совхозуудта

Шэнэ совхозуудта боложо байһан һонинууд тухай уншагшадтаа дуулгахаяа манай редакци тэдэ совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй тэлефоноор хөөрэлдэбэ. Хөөрэлдөөгөө доро толилбобди.

Кяхтаар дамжуулан Усть-Киран абаад, телефонистка басаганда хандажа, «Кяхтын совхозой директорэй кабинедтэй холбыт» гэһэмнай, мэтэр «алло!», «алло!» гэһэн бүдүүхэн дуутай эрэ хүнэй хоолой дуулдаба.

Редакци: Сайн байна, Даниил Васильевич! (Шэнэ совхозой директор нүхэр Ильков хүхюутэй, зугаатай хэбэртэй «Сайн даа, сайн! һайн байнгүй яахабибди? гэжэ аляархуугаар харюусана).

— Һонимнай?

Ильков: Һониншье гээшэ биил ааб даа... Шэнэ совхоз байгуулха гэжэл һахы һалаг боложо байнабди. Ажалнайшье яһалал урагшатай ябажа байна. Хуушан колхозуудһаа адуу мал, гэр байра болоод, зөөри зүшыень бэшэжэ, тушаан абажа, колхознигуудые совхозой хүдэлмэришэд болгон абажа байнабди.

Үшөө һонин гэхэдэ, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые абаад, зориг дээрээ бүри зориг орожо, баяртай байгдана гээшэ.

Редакци: Зоной урма зориг хэр...

Ильков: (Таһа дүүрэн) хэлсээнгүй ааб даа. Хүнүүд совхозой хүдэлмэришэд болохоёо ехэл дуратайгаар гуйлта барижа байна. Колхозуудай орондо совхоз эмхидхэлгэдэ зорюулагдаһан түрүүшын суглаан дээрэ колхознигууд, механизаторнуудай гурбанай хоёр хуби шахуунь совхозой хүдэлмэришэд болохоёо гуйлта бария. Теэд тэрэншье гайхалтай бэшэ: совхоз гээшэ хүдөө ажалай эмхидхэлэй эгээн дээдэ, һайн формонь байна бшуу.

Редакци: Мүнөө адуу малаа тушаажа абалган, зөөри зөөшэеэ эмхидхэлгэн, бүридхэл боложо байхада, бэшэ ажалда—малай үбэлжэлгэ, түл абалга болоод, хабарай тарилгада бэлэдхэл гэхэ мэтын шухала шухала хүдэлмэридэ һамшалта болошоногүй ааб даа?

Ильков: Үгы ааб даа. Урдань ажал ямараар ябажа байдаг һэм, тэрэл хэбээрээ ябажа, зомнай үшөө урма зоригтойгоор ажаллажа байнал. Мартын хориноо хойшо дүрбэ мянга шахуу толгой хурьга абаабди. Тэдээн cooһoo оройдохоноо дүрбэн толгой хурьган гарзалаа. Юрдөөл түл абалга һанаһанһаа дээрээр ябажа байна гээшэ.

Бэшэшье ажалнай һамшаха гэхэ юумэн үгы даа. Һүүлэй үедэ үнеэн бүриһөөн үдэртөө 5—6 литр һү һаадаг болоод, һаяар 7—8 литртэ хүргэхэ һанаатайбди.

Иигэжэл манай шэнээр бии болгогдоһон совхозой ажалшад Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциингаа 40 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо, мүрысөөгөө дэлгэрүүлжэ байналди даа.

Нүхэр Ильковто баяр хүргэжэ, һайн һайханиие хүсөөд, Сэлэнгын совхоздо хонходобобди. Директор ажал хэрэгээрээ ондоо тээшээ гарашаһан байжа, шэнэ совхозой главна инженер Александр Иванович Балакирев телефоной трубка үргэбэ.

Редакци: Селендумада шэнэ совхоз бии боложо байна гэжэ дуулаад, шэнэ һонинуудыетнай дуулахаяа хангируулжа байналди. Ажал хүдэлмэримнай хэр ябажа байна бэ?

Балакирев: Ябажал байна даа. Колхознигууд совхоздо орохо гуйлта барижа дүүрэжэшье байна ёһотой. Мүнөө адуу мал, хони ямаадаа тооложо, зэр зэмсэгүүдээ, зөөри хогшолоо бүридхэжэ байнабди. Энэ хүдэлмэришье түгэсэжэ байна ха.

Редакци: Хабарайнгаа тарилгада хэрээр бэлдэжэ байнат?

Балакирев: Поли дээрэ үглөө мүнөөшье гарахадаа хамаагүй, трактор, машинануудаа бэлдэжэрхёод, зэһэшэнхэй байна гээшэбди. Энэ жэлдэ ороохо таряанай, илангаяа үбһэ ногооной баян ургаса хуряахын тулада оролдохомнайл гээшэ.

Сэлэнгын совхоздо һаяар айлшалха уряал абаад, «Эрдэм», совхоздо хонходобобди. Совхозой директор баһал үгы,—мал, зөөри хогшол тушаажа абахаяа Сагаан Шулуутай орошонхой,—главна агроном Андрей Иванович Карповтай хөөрэлдэхэ болобобди.

Редакци: Зай Андрей Иванович, совхознай үргэдэжэ, ехэ боложо, хүхюуншэг байна гүбди?

Карпов: Хэлсээнгүй даа. Эндэмнай юу хээн боложол байна гээшэ. Урдандаа оройдохоноо 8 мянгаад гектар элдүүриин газартай байһан аад, мүнөө 60-аад мянган гектартай боложо байнабди. Совхозой хүдэлмэришэдшье дуратай, колхознигуудшье хүхюутэй, бүрил урма зоригтойгоор хүдэлжэ байна хэбэртэйбди.

Редакци: Тарилгамнай газаа орожо ерээд байна. Энэ талаараа хэр бэлэдхэлтэй байна гээшэбта?

Карпов: Газаа орожо ерэхэншье ерээ. Техникэшье бэлэн болоо. Теэд үрэһэ хүрэнгэмнай горьтойхон дутуу юм. Үрэһэнэй таряа захюулжа асарха гэжэ байнхайбди. Мүнөө дээрээ совхозойнгоо 6 отделенинүүдтэ тракторна бригадануудые эмхидхэжэ, һайрамай уһа тогтоожо байналди даа.

Үрэһэ хүрэнгэеэ түргэн зөөжэ, тарилгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахыень хүсөөд, Үдын МТС-тэ хонходоходомнай мүн лэ директор байхагүй, — айкомой Пленумдэ ябашаһан, — баһал главна агроном нүхэр Мышинский харюусаба.

Редакци: Сайн байна, Павел Акимович! Партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые абаа бэзэт?

Мышинский: Абаад танилсажал байна гээшэбди. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциингаа 40 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула тэмсэгты гэжэ уряалхаһаа гадна, саашанхи харгы замымнай тодо һоноороор заажа үгэнэ ха юм.

Малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абахын тулада ороохо таряанһаа гадна, тэжээлэй культурануудые, илангаяа кукуруза ехээр таригты гэжэ тон зүб заана. Бидэнэр энэ үнэтэ культура ургуулха талаар зарим дүршэлтэй гээшэбди. Хоёр жэл соо—колхоз, МТС-ээрээ байхадаа ааб даа—кукуруза тарьяад, яһала һайн ургаса хуряагаабди. Мүнөө жэлдэ совхоздоо 600 гаран гектарта кукуруза тарихамнай. Юрэнхыдоо тэжээлэй культурануудые хоёр дахин шахуу ехээр, 4800 гаран гектар тарихамнай.

Нүхэр Мышинскитэй хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр Бичурын совхозые дуудуулбабди. Одоошье мүнөө совхозой директор тудалдажа, нүхэр Юмсуновтэй хөөрэлдэгдэбэ.

Редакци: Балдан Будатарович, һониноо хөөрыт.

Юмсунов: Һонимнайшье мэдээтэй ааб даа. Шэнэ совхоз болоод лэ, ажаллажа байнабди. Бэшэ ажалнайшье ябадагаараал ябажа байна.

Редакци: Октябриингаа 40 жэлэй ойе ямараар, ямар амжалтатайгаар угтахаяа байнат?

Юмсунов: Баян ургаса хуряажа, мяха, тоһо, нооһо ехээр абахал даа. Урдань үнеэн бүриһөө жэлдэ 800—900 литр һү һаадаг, хонин бүриһөө кило хахад, хоёр кило нооһо хайшалдаг байһан һаа, мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха, хонин бүриһөө хоёр-гурбан кило нооһо хайшалха зорилготойбди.

Иимэл даа. Иигээд лэ шэнэ ёһоор ажаллан, ороохо таряанай, һү, мяха, тоһо, нооһоной түлөө социалистическэ мүрысөөгөө дэлгэрүүлхэмнай.

Республикын механизаторнуудай зүблөөн дүүрэбэ

Республикын хүдөө ажахын механизаторнуудай зүблөөн дээрэ урда мэдээсэһэн нүхэдүүдһээ гадна …улгын МТС-эй директор нүхэр …лов үгэ хэлээ. Нүхэр Козлов харьяата колхозуудтаа механизаторнуудай хабаадалгатайгаар ба… …гын хүдэлмэри ехээр ябуулжа байһан тухайгаа хөөрэбэ.

— 1957 ондо хүдөө ажахын культурануудай үндэр баян ургаса абахын түлөө улам оролдосотойгоор тэмсэжэ байнабди,—гэжэ Пограничнын МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр **Дансорунов** мэдүүлбэ.

Мал ажалые эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ МТС-үүдэй үүргые дээшэлүүлхэ тушаа РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын түлөөлэгшэ нүхэр **Дарусенков**, Иволгын МТС-эй главна инженерэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр **Гантимуров** гэгшэд хэлэбэ.

Зүблөөн дээрэ мүн Охин-Булагай МТС-эй главна инженер нүхэр **Смолин**, Чесанын МТС-эй комбайнер **Жигмитов**, Ториин МТС-эй участогай механик нүхэр **Злыгостев**, Ехэ-Куналейн МТС-эй главна инженер нүхэр **Кузьмин**, Хориин МТС-эй комсомолшууд-залуушуулай тракторна бригадын бригадир нүхэр **Васильев**, Эгэтын МТС-эй главна инженер нүхэр **Тумурхонов**, Темлюйскэ МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр **Антонов**, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Бутуханов** гэгшэд үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшадые Улан-Удын залуу хүдэлмэришэдэй зүгһөө нүхэр **Витковский**, Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй студентнүүд болон багшанарай үмэнэһөө студент нүхэр **Рожицын** гэгшэд амаршалба.

Механизаторнуудай зүблөөндэ КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа. Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Хахалов** үгэ хэлэһэн байна.

Үгэ хэлэлгын дүүрэхэдэ республикын бүхы механизаторнуудта зорюулагдаһан хандалга бэшэг абтаа.

Мүн республикын түрүү механизаторнууд Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, үнэтэ бэлэгтэ хүртэһэн байна.

Үсэгэлдэр механизаторнуудай зүблөөн хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Холын хараатайгаар ажаллаха, хүтэлбэрилхы кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ

КПСС-эй Түнхэнэй айкомой пленум дээрэһээ

Һая, Кырен тосхондо КПСС-эй Түнхэнэй айкомой пленум боложо үнгэрбэ. Пленум дээрэ иимэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ:

1. Хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхын, элбэг ехэ тэжээл абахын тула аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд.

2. Аймагай колхозуудта һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд.

Эдэ хоёр асуудалнуудаар хоюулаарнь элидхэлнүүдые КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Б. Ф. Зонхоев** хэһэн байна.

Элидхэлшэ, элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн нүхэд һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй турша соо аймагай таряан ажалай нэгэ бага дэбжэжэ, жэлһээ жэлдэ тогтууритай ургаса абтадаг боложо байһые тэмдэглэбэ. Нёдондо жэл аймаг дотор бүхыдэнь абажа харабал, гектарай 13 центнер орооһо таряан хуряагдаһан байна.

Теэд манай Түнхэн шэнги хура бороогоор, саһа шиигээр элбэг нютагта таряа талха, кукуруза, малай тэжээл бүри мүнөөнэйхиһөө һураггүй ехээр ургуулжа болохо байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэдэй олониинь зүб тэмдэглэбэ. Зарим колхозуудта (Молотовой нэрэмжэтэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Путь коммунизма») энээнһээшье һураггүй бага ургаса абтаһан байна.

Пленумдэ хабаадагшад хадаа орооһо тарянай багаар абтадаг байһанай гол шалтагаануудые элирхэйлжэ харуулаа. Тэдэ шалтагаанууд гэхэдэ: агротехникэ доодо хэмжээндэ табигданхай—Түнхэнэй колхозууд хабар хахаламсаараа ехэ гэгшын газарта тарилга хэжэрхидэг, намарай пар, сэбэр пар багаар хахалдаг, газарайнгаа хүрэһэндэ үтэгжүүлгэ багаар оруулна, ургасын хойноһоо харууһа муугаар эмхидхэнэ.

Мүнөөшье, хабарай тарилгын газаа орожо ереэд байхада, олон колхозуудай, мүн хоёр МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд агротехникын заабари дүүргэхын түлөө тэмсэл эмхидхэнэгүй. Энэнь үгэ хэлэгшэдэй дурдаһан баримтануудаар баталагдана.

—Аймаг дотор үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын шанарта хүргэхын түлөө оролдолго мууса гаргагдана,—гэжэ үрэһэ шалгаха лабораториин агроном нүхэр **Елшина** хэлэбэ.—Гансахан Түнхэнэй МТС-эй харьяата колхозуудые абажа үзэбэл, тэндэхи 19 мянган центнер үрэһэнэй оройдоо 4 мянган центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдэһэн, 15 мянганиинь хүргэгдөөгүй байна. Үрэһые шанаржуулха, мууень һэлгэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри угаа муугаар ябуулагдана.

—Манай МТС дотор, мүн аймаг доторшье,—гэжэ Кыренэй МТС-эй директор нүхэр Антоненко хэлэбэ,—агротехникые ёһотойгоор хэрэгсээдэг хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта үсөөн юм. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Халудоровые абажа үзэбэл, энэ нүхэр агротехникэ тухай өөрөө нюдэ балай байхаһаа гадна, агротехническэ һай һайн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэхэдэ хододо дурагүй, хойшоо татагалзажа байдаг. «Путь Ленина» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ускеев наг шэбхэ, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулнабди, полидоо гарганабди гэһэн худал мэдээ дээдэ газарта хүргэжэ байһан байна. Эдэ жэшээнүүд хадаа зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгаяа гээһэн, журамаа алдаһан тухай гэршэлнэ. Теэд бидэ энээниие тэсэжэ байха аргамнай үгы.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Ащенков иигэжэ хэлэбэ.

—Манай аймагай колхозуудай үрэһэнэй ажахы угаа ехэ задагай зайдан байдалда оронхой. Бидэнэр, жэшээлхэдэ, 5—6 сортын хартаабха хаянабди. МТС-үүдэй тарилга хэдэг машинануудай нэгэнииншье минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулхаар түхеэрэгдээгүй юм. Мүнөө үрэһэ хүрэнгэеэ хороор угааха саг болоод байхада, тэндэ ажаллажа байдаг хүнүүдэй бэеын элүүрые сахиха техникэ (распиратор) үгы байдаг. Партиин айком, аймгүйсэдком эдэ бүхы асуудалнуудые дээдын газарнуудта дуулгажа, дары түргэн шиидхэхэ ёһотой.

Ороохо тарянай, мүн малай тэжээлэй бага байһан дээрэһээ адуу малһаа биратай ашаг шэмэ абтанагүй. Малһаа ашаг шэмэ багаар абтадагай үшөө нэгэ шалтагааниинь малай, илангаяа үнеэдэй ба гахайнуудай үүлтэр һайжаруулха хэрэгэй хангалтагүйгөөр табигдаһан ушар болоно гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Теэд олон колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партиин айком, аймгүйсэдкомшье, республика манда һайн бухануудые, азарга гахайнуудые үгэнэгүй» гэжэ гараа дэлгээд һууха̂һаа бэшэ, өөһэдөө үүсхэл гаргажа, бэдэржэ олохо, худалдажа абаха гэжэ оролдоногүй. Нютагай муу үүлтэрэй үнеэд, гахайд—һү, мяха багаар абтадаг гол шалтагаануудай нэгэниинь. Нүгөөдэ шалтагааниинь юуб гэбэл — тэжээлэй культурануудые, илангаяа кукуруза багаар таридаг, муугаар харууһалдаг, силоснэ барилгануудые үсөөнөөр хэдэг, силосээ үбэлэй сагта хүлдөөдэг ябадал болоно.

Пленумдэ хабаадагшад кукуруза Түнхэндэ мууса ургадаг, тиимэһээ тэрэнэй тарилгые хороохо хэрэгтэй гэдэг һанамжануудые эрид буруушаажа, үнеэн бүхэндөө 10 тонно силос ба кукурузна бусад культуранудые тариха шухала гэжэ зааба.

Түнхэнэй аймаг һү һаалгаар республикынгаа аймагуудай эгээн һүүлдэнь шэргүүлдэжэ ябаһан байна. КПСС-эй обкомой бюро энээнииень тэсэшэгүй гэжэ тоолоод, һү ехээр һааха, түсэбөө дүүргэхэ эрид хэмжээ абахыень тус аймагай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалһан байгаа.

Һүн юундэ Түнхэндэ багаар һаагдаха болоһон юм гэхэдэ, нёдондо намарһаа хойшо үбһэ тэжээлээ гам хайрагүйгөөр гаргашалһан, мүнөө болоходо малай тэжээлгүйбди гэжэ һуудаг хүтэлбэрилэгшэд олон колхозуудта бии. Тэжээлэй хэды бага болоһоншье һаань, үнеэдтээ солоомо ууралтуулжа, извёсткын сайдамаар дэбтээжэ эдюулхэ, халуун уһанда гурил худхажа уулгаха, үнеэдые һү оруулха бусад олон арга зарим колхозуудта хэрэглэгдэдэггүй байгаа. «Һү ехээр һаадаг болохобди, тиимэ юумэ хэхэбди» гэжэ байжа «Путь Ленина» колхозой, XX партсъездын, Будённын нэрэмжэтэ, «Красный пахарь», «Победа» болон бусад колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дээдын газарнуудые найдуулдагшье һаа, үгэдөө хүрэдэггүй, үнөөхил хуушаараа үнеэдээ муугаар эдеэлүүлээд байдаг байба. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ журамгүй ябадал, иимэ хооһон найдуулгань пленум дээрэ шангаар шүүмжэлэгдэбэ, эрид буруушаагдаба.

Пленум ороохо таряа, үбһэ тэжээл элбэгээр абаха, үнеэдһээ һү ехээр һааха тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол баталан абаба.

Дутагдалнуудаа шууд усадхаха

Партиин Кударын айкомой ээлжээтэ пленум һаяхан боложо, хоёр асуудал зүбшэн хэлсээ.

«Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, ниитын малда элбэг тэжээл бэлдэхэ талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **В. Д. Серебренников** элидхэл хээ.

«Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэниие ажахын болон культурна байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухай» асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр **Г. Т. Мурчин** элидхэл хэһэн байна.

Тарян ажалай, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, мүн залуу үетэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар партиин болон комсомолой айкомуудай, аймгүйсэдкомой, тэдэнэй таһагуудай, мүн колхозуудай, МТС-үүдэй парторганизацинуудай хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнуудай бии байһые пленум элирүүлээ. Тэдэ дутагдалнуудые шууд түргэнөөр усадхан һайжаруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэринүүд баталан абтаба.

С. Таханов.

Һамажан Жамбалова Түнхэнэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 25 жэл соо хонишоноор хүдэлхэ зуураа, хэдэн мянган хурьгадые түлжүүлжэ хонин болгоо. Мүнөө жэлдэ 115 хонинһоо 115 хурьга абаад гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Жамбалова.

О. Березковой фото.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГТА

8 БУЛГА АМИДЫГААР БАРИБА

Баргажанай ангуушад ангай арһа тушааха сезонойнгоо түсэбые 6 һара соо дүүргэбэ. Ангуушан Воронков, Степанов, Мясников, аха дүүнэр Цивилевтэн даалгабаряа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэә. Валерий, Савелий Толстихинтан 8 булга амидыгаар барижа тушааба.

ЗАГАҺА ЕХЭЭР БАРИНА

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо Хрущевой нэрэмжэтэ колхозойхид загаһа бариха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Нэгэдэхи кварталай түсэб мартын 10-да дүүргэгдэә. Түсэбһөө гадуур 300 пүүд загаһа гүрэндэ тушаагдаа. Мүрысөөндэ коммунист В. Федоровой бригада түрүүлжэ ябана.

МОДОШОДОЙ УЯЛГА

Агуу ехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, Баргажанай леспромхозой модошод модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 15 мянган кубометр модо гүрэндэ үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

САНАШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Курумканай, Баргажанай аймагуудай санашадай мүрысөөн һаяхан боложо үнгэрбэ. Мүрысөөндэ Баргажанай түлөөлэгшэд илаба.

Д. Гыргенов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Партийна гэгээрэлдэ саг үргэлжын анхарал хандуулха

Мүнөө партийна гэгээрэлэй кружогууд болон семинарнуудта һуралсал түлэг дундаа ябажа байна. Республика доторнай олон мянган коммунистнууд Советскэ Союзай коммунистическэ партиин түүхэ болон теориие, марксистска философиие, политэкономи, мүнөөнэй политикые, ажахын тодорхой экономикые шудалха кружогуудта, политһургуулинуудта, семинарнуудта ябажашье, мүн бэеэ даагаадшье шудална. Мүнөө коммунистнууд СССР-эй Верховно Соведэй VI сессиин шиидхэбэринүүдые шудалаад, дүүргэжэ байна.

Марксистско-ленинскэ теори шудалхадань коммунистнуудта туһалха, кружогуудай, политһургуулинуудай хүдэлмэриие саг үргэлжэ харуулха, эрхим пропагандистнуудай дүршэлые дэлгэрүүлхэ, партийна гэгээрэлэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые саг соонь элирүүлжэ, тэдэниие усадхахада туһалха зорилгонууд аймагай болон городой газетэнүүдэй үмэнэ табигданхай. Тэрэ зорилгоёо хүсэд ойлгоод, бэелүүлжэ байһан газетэнүүд олон. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай **«Под знаменем Ленина»** газетын хуудаһануудта партийна гэгээрэлэй асуудалнууд муу бэшээр харуулагдана. Һүүлэй хоёр һараһаа дээшэ болзор соо коммунистнуудай политическэ һуралсал тухай табан томохон материал тус газетын хуудаһанууд дээрэ толилогдоһон байна.

«Мүнөөнэй политика шудалха кружогто» гэһэн статья соо Горхон станциин депогой дэргэдэхи кружогой дүршэл тухай бэшэгдэһэн байна. Пропагандист Петров кружогойнгоо хүдэлмэри хайшан гэжэ эмхидхэнэб, шудалжа байһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ шагнагшадые яажа эдэбхитэйгээр хабаадуулнаб, али нэгэн теоретическэ асуудалые депогой бодото хэрэгүүдтэй хайшан гэжэ холбоноб гэжэ энэ статья соо тодорхойгоор харуулагдана.

Пропагандист «К. А. Замаратскиин хүтэлбэрилдэг кружогто» гэһэн статья дотор Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Ацагат) коммунистнуудай һуралсадаг мүнөөнэй политика шудалха кружогой дүршэл тухай, коммунистнуудай һуралсалые колхозой партийна организациин хайшан гэжэ хинадаг, хүтэлбэрилдэг тухайнь бэшэгдэнэ.

«Манай кружогой занятинуу хайшан гэжэ үнгэргэгдэнэб» гэһ пропагандист нүхэр Рассадина статья яһала һонирхолтой. Энэ кр жок һайнаар хүдэлдэг кружогу дай нэгэн юм. Статья соогоо нүх Рассадин заняти үнгэргэдэг д шэл тухайгаа тодорхойгоор хөөр нэ, мүн КПСС-эй айкомой дэргэ үнгэргэгдэдэг пропагандистнууд семинарай дутагдалнууд тухай б шэнэ. Һүүлшын семинар тухай б шэхэдээ, **«энэ семинар мууга үнгэргэгдөө. Пропагандистну та тус семинар багаар туһал Муугаар бэлэдхэгдэһэн хэл лекци аймагай, республик ажабайдалтай огто холбоог гөөр уншагдаа»** гэжэ тэмдэглэ дэһэн байна.

«Һуралсалые ажабайдалтай ни таар холбохо» гэһэн түрүү бэш соогоо аймагай газетэ занятину дые удха түгэсөөр үнгэргэхэ хэр тэ гол анхарал хандуулна. Кру гуудай, илангаяа политическэ эк номи болон тодорхой экономи шудалха кружогуудай хүдэлмэ тухай бэшэхэ зуураа, зарим кр жогуудай занятинуудаа муу бэлэ хэлтэйгээр, тус тус коллектив дэй шиидхэжэ байһан ажахын з рилгонуудтай холбоогүйгөөр ү гэргэжэ байһан тухай газетэ шүү жэлнэ. Жэшээлхэдэ, ажалай бүтэ сэ болон продукциин өөрын үнэ т хай шухала асуудалнуудаар зани үнгэргэхэдөө зарим пропаганди нууд нютагай ажабайдалһаа аб һан жэшээнүүд дээрэ тогтодогг байха юм. Тиимэһээ ажалай бүтэ сэ дээшэлүүлхын тула гү, али про дукциин өөрын үные химдаруулх тула занятида хабаадагша хүд мэришэн, мастер, бригадир гү, ал колхозник бодото дээрээ юу хэ тухайгаа ойлгожо абадаггүй гээш

«Под знаменем Ленина» газеты хуудаһанууд дээрэ марксистско-л нинскэ теори, мүнөөнэй полити гү, али политэкономи шудалжа бай һан коммунистнууд болон пропа гандистнуудта туһаламжа боло пропагандистска статьянууд толи логдодог.

Тиигэжэ «Под знаменем Ленина гэжэ газетэ коммунистнуудай п литическэ һуралсалда анхарал ехээр табижа, партийна гэгээрэл хүдэлмэриие эмхидхэхэдэнь пропа гандистнуудта, партийна эхин ор ганизацинуудта яһала туһа хүрг нэ.

Шэнэ номууд

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи номой магазинда уранһайханай, политическэ шэнэ номууд һаяхан олоор абтаа. Эдэнэй тоодо: Д. Жалсараевай «Булжумуур», Ж. Тумуновай «Алтан бо роо», А. Жамбалоной «Хонишон х бүүд», Д-Р. Батожабайн «Баромет шуурга харуулна» гэхэ мэтын оло номууд оролсоно.

Б. Халзанов.

Тааруу һайн газарта кукуруза тариха

Урзанда манай колхоз түрүүшынхеэ 682 гектарта кукуруза тариһан юм. Элдэб культурануудые тариһан, янза бүриин хүрьһэтэй газарта, ондо ондоо болзорто кукурузаяа тариһан байгаабди.

Эртэ гү, али орой таригдаһан, буруугаар шэлэгдэһэн зарим газарта кукуруза бүри ургаагүй. Тиигэжэ кукурузымнай миил хахадынь, 314 гектарынь хуряагдажа абтаа һэн. Энээнһээ муу бэшэ ургаса абтаа. Зарим газарай гектар бүриһөө 260 центнер хүрэтэр ногоон эшэ намаа хуряагдаа. Хэрсүүтэн гэжэ газарһаа 110 центнер кукурузын буурсаг хуряагдажа абтаһан байгаа. Тиигэжэ манай колхоз 1955 ондо 1300 тонно кукурузын силос, 300 центнер кукурузын үбһэ бэлдэһэн байна.

Кукурузын силос ехээр дараһанай ашаар 1955—56 оной ажахын жэлдэ хоёр дахин ехэ һүн һаагдаа. Хэрбээ 1955 ондо үнеэн бүриһөө 540 литр һүн һаагдаһан һаа, үнгэрһэн жэлдэ 1028 литртэ хүрөө.

Урда жэлэй алдуу дутуунуудые хараадаа абалсан колхозой правлени үнгэрһэн хабар кукуруза тарилгын шэнэ түсэб зохёоһон байна. Тарилгын талмай 770 гектар хүрэтэр ехэ болгогдобо. Эрхим һайн хүрьһэтэй участогуудта, гол түлэб пар болон намарай пар дээгүүр таригдаһан юм. Сагай уларилай хэды таагүй байбашье, һайн ургаса абтаа. Нёдондо жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 150—200 центнер ногоон эшэ намаа абтажа, хамтадаа 1700 тонно гэхэ гү, али үнеэн бүридэ дүрбэн тонно силос дарагдаа. Үбһэ тэжээл, силос ехээр абаһанай ашаар энэ жэлэй үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Тиин хоёр жэлдэ кукуруза тарижа, зарим тэды дүршэлтэй болообди.

Сэбэр пар дээрэ тарихада һайн ургаса абтана. Мүн урда жэлдэнь хартаабха, корнеплодуудые ургуулһан пар дээрэ тарихада һайн. Тэрэшэлэн, шэниисын, хара тарянай һайн полидо таригдадаг. Кукурузын газарай хүрьһэниинь буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэһэн байха ёһотой. Хура бороо багатай жэлдэ ряд хоорондын элдүүрилгэ оло дахин хэхэдэ газарай шииг нойтон хатажа, кукуруза муудаад, буртаг үбһэндэ дарагдашадаг юм.

Хүнгэн хүрьһэтэй газарта кукуруза һайнаар ургана гэжэ манай хоёр жэлэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Сухэ мүрэниие зубшан Ехэ Нуга нютагай үргэн талада кукурузымнай ехэнхи хубинь таригдаһан байна. Эндэ элдэб янзын хүрьһэтэй газарта тарижа туршаабди. Тиихэдэмнай шабарлиг хүрьһэтэй газарта кукуруза муугаар ургана. Хура бороогой һүүлээр газарай хүрьһэн хатуужаад, ургамалай үндэһэн агаар абадаггүй. Мүн иимэ газарта элдэб хорхой шумуул элбэг байдаг. Мүн тэрэшэлэн хужартай газарта кукуруза муугаар ургадаг.

Элһэлиг хүрьһэтэй, буртаг үбһэгүй, шииг нойто элбэгтэй газарта кукуруза тарихада жэгдээр ургадаг. Жэжэхэн хайр шулуутай газарһаа муу бэшэ ургаса абтана. Жэшээлхэдэ, Хэрсүүтэ гэжэ нютагта 196 гектар хайр шулуутай газарта кукурузын эшэ сүүдхэдээ 20—25 сантиметр ургаа һэн.

Тарилгын урда тээхи элдүүрилгэ тухай. Тарилгын урда парые элдэбээр элдүүрилнэбди. Хүнгэн хүрьһэтэй газарта тарилгын эхилтэр ямаршье элдүүрилгэ хэгдэдэггүй. Буртаг үбһэ үгы болгохын тулада тарилга хэхэһээ хэдыхэн үдэр урда хүнгэн борной ябуулагдана. Хабар эртэ хүндэ хүрьһэтэй газар хүнгэн лущильнигаар дисковани гү, али борнойлго шииг нойтыень барихын түлөө хэгдэнэ. Мүн иимэ аргаар намарай пар элдүүрилэгдэнэ. Хэрбээ хахалагдаад таригдаха полинуудай байгаа һаа, 6—8 сантиметр гүнзэгытэйгөөр лущени хэгдээд, саашадаа 22—25 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хахалагдадаг юм.

Үрэһэ бэлэдхэлгэ. Тарилгые һайн шанартайгаар үнгэргэхын тулада кукурузын үрэһэ томо жэжээрээ илгагдаха ёһотой. Таряа сэбэрлэдэг «АМ-3», «ОС-3» «ОС-I» маркын машинануудаар үрэһэ илгадаг юм. Тэдэ машинануудта һагшуурнуудые нэмэжэ табидаг. Томо жэжээрнь илгагдаһанай һүүлээр гранозан гэжэ хороор угаагдаха ёһотой. 1 центнер үрэһэндэ 100 грамм гранозан, 1 килограмм «ДДТ» гэжэ хорон хэрэглэгдэнэ. Иимэ хэмжээнүүд үрэһые элдэб үбшэнһөө аршална бшуу.

Тарилгын болзор. Тарилгын болзорые тогтооходоо үбэр талын, хүйтэн һалхинһаа далдалагдаһан газарта түрүүшээр тариха ёһотой. Газарай хүрьһэнэй 10—12 градус дулаан болоһоной һүүлээр тарилга эхилхэ шухала. Урда жэлнүүдэй дүршэлһөө харахада май һарын һүүлшын, июнь һарын түрүүшын арбан хоногто кукуруза тарихада эгээ таарамжатай болзор гэжэ тодорхойлогдоо. Урзанда жэлдэ Ехэ Нуга гэжэ нютагта гол түлэб эртэ таригдаһан дээрэһээ 143 гектар кукуруза хосорһон байна. Тэрэ болзор майн 13-да байгаа һэн. Тиин майн 28—29 багаар тарихада һайн үрэ дүн харуулаа. Буурсаг абахын түлөө наруули, һалхинһаа далда газарта майн 20—22 багаар тарихада таарамжатай гэжэ ойлгообди.

Тарилга. Кукуруза юрэнхыдөө квадратно-гнездовой аргаар таригдаха ёһотой. Энэ аргаар тарихада, ургасые алишье тээшэнь элдүүрилхэдэ болохо бшуу.

Тарилгын нормо. Ямар аргаар таригдаһанһаа, үрэһэнэй томо жэжэһээ тарилгын нормо дулдыдадаг юм. Бидэ гектар бүридэ 18—20 килограмм таридагбди. Үргэн рядтайгаар тарихадаа гектарта 40 килограмм хүрэтэр үрэһэ хаядагбди. Мүн хүрьһэ һайнтай газарта тарилгын нормые ехэдхэхэдэ болохо.

Кукурузын үрэһые хүрьһэнэй дээдэ хаташаһан шоройдо бэшэ, саана нойтон шоройдонь оруулха гэжэ оролдохо ёһотой. 8—10 сантиметр гүнзэгыдэ үрэһэ һуулгахада ехэ таарамжатай. Хэрбээ тарилгын үедэ газарай хүрьһэнэй хатаһан байгаа һаа, үрэһэн 12 сантиметр гүнзэгыдэ булагдаха зэргэтэй.

Ургасын хойноһоо харууһалга. Ургамалай ряд хоорондохи газарай хүрьһэн зөөлэн, буртаг үбһэнһөө сэбэр байха ёһотой. Кукурузын эшын газарһаа һая бултайжа байха үедэ бидэ ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ эхилнэбди. Тиихэдээ тэрэниие 8 сантиметрһээ гүнзэгы бэшээр хэхэ хэрэгтэй. Тиин ургамалай үндэһэ гэмтээхэгүйн түлөө элдүүрилгэ хэхэдээ культиваторай анзаһые зохидоор тааруулха шухала. Пар хахалха үедэ гектар бүридэ 25 тонно наг шэбхэ гарганабди. Үтэгжүүлһэн газарһаа хараа байса үндэр ургаса абтана.

Ургаса хуряалга. Ургасын ехэнхи хубинь силос хуряадаг тусхай комбайнаар хуряагдана. Нэгэ комбайнһаа хэршэгдэһэн ногоо 3—5 автомашинаар зөөжэ үрдидэгбди. Комбайнуудай үсөөн дээрэһээ зарим газарта тракторна, морин косилкаар сабшаад, силосорезкээр хэршэнэбди. Косилкаар сабшагдаһан ногооe тэрэ үдэртэнь хуряажа, силос болгохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, нэгэшье үдэр хэб тээ һаа, шанараа гээдэг бшуу.

Силос даралга. Һүүлэй хоёр гур бан жэлдэ силос дараха шулуу траншейнүүд олоор бүтээгдээ. Мү модон ханатай хуушан нүхэнүү һэльбэн заһагдаа. Энээнэй ашаа дарагдаһан силос гутаагүй. Нүхэ дэ хэхэдээ хэршэгдэһэн ногоос һай наар шэглэнэбди. Тэрэнэй жэгдэ һуухын тулада илангаяа ханын з хаар һайнаар шэглэхэ хэрэгтэй Нүхэнэй дүүрэһэнэй һүүлдэ, ногоо гоо дээшэнь нэгэ метр обойлгоо сүүдхэ соо орхигдоно. Доошоо һайнаар һууһан хойнонь ногоо үшөө нэмэгдэнэ. 3—4 үдэрэй һүү дэ 50—60 сантиметр зузаан шаб раар хушагдана.

Урдынгаа алдуу дутуунуудые х раадаа абалсажа, хүйтэн һалхин һаа далда, наранда һайнаар шара дадаг үбэр газарта энэ жэлдэ т рилга хэгдэхээр хараалагдана. М нөө жэлдэ кукуруза гол түлэб п дээрэ таригдаха юм. Тэрэ газар наг шэбхэ гаргажа байнабди. Э хүдэлмэри тарилгын эхилтэр үр гэлжэлхэ юм. Тарилгын түсэб ү хада табигдажа, бригадирнууд хүргэгдэнхэй. Мүн тарилгые агро техническэ ямар аргаар үнгэргэхэ гэжэ правлениин суглаан дээрэ хэ сэгдээ.

Манай республикын эрхэ ба далда кукуруза шэнэ культур мүн. Тиимэһээ энэ культурые, тэр нэй агротехникые үшөөл бага м дэнэбди.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, кол хозой түрүүлэгшэнэр кукуруза ур гуулха дүй дүршэл тухай республи канска газетэнүүдтэ бэшэжэ бай гаа һаань ехэ туһатай гэжэ тоолo ноб.

А. ИГУМНОВ. Кяхты аймагай Сталинай нэрэмжэ колхозой агроно

1932 ЭРДЭМ СОЁЛОЙ ГУЛАМТА 1957

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой багшанарай институдай 25 жэлэй ой

* *

Мэргэжэлтэй багшанар бэлдэгдэнэ

...үүхэ болон хэлэ бэшэгтэ һурга... факультет институт соогоо ...ы ехэнь юм. Мүнөө манай фа...льтедтэ 640 студентнэр һурана. ...хадаа институдай бүхы сту...нэрэй хахадынь шахуу болоно.

...нэ жэлһээ эхилжэ шэнэ түсэ...р ажалланабди. Студентнэр эн... табан жэл һураха ёһотой. Ур...ь ород хэлэнэй, литературын, ...ын, бурят-монгол хэлэнэй, ли...турын багшанар тус тустаа ...эгдэдэг байгаа. Харин мүнөө ...нэр тиимэ мэргэжэлнүүдые нэ... доро шудалдаг болоо. Жэшээнь, ... хэлэнэй, литературын багша ...э заалсаха, түүхын багша бу...хэлэ, литература зааха гэхэ мэ. Иигэжэ олон янзын мэргэжэл... болоходонь багшанарта һайн ...а юм. Студентнэр иимэ хэм...ябуулгые һайшаан угтаа. Нэ...ье, агууехэ ород литературын ...элтэтэй һайса танилсангүй бу... литература гүнзэгыгөөр ойлго...ргагүй ха юм даа. Шэнэ про...мын ёһоор һурахадаа, сту...нэрэй юрэнхы эрдэм мэдэсэнь ...агүй дээшэлхэ байна.

...уралсалай шэнэ түсэбэй үшөө ... өөрэ зүйлынь юуб гэхэдэ, фа...тедэй студентнэр институдаа ...гээд, гол түлэб хүдөө һургуу...уудта ажаллахаяа ошохо юм. ...мын тула, хүдөөгэй холын һур...лида ошожо, ажалай (багшал... дүршэл олодог болоо. Жэ...нь, мүнөө жэл студентнэрнай ...на хүтэлбэрилэгшэдтээ хамта ...жало-Кударын аймагай Корса...ка дунда һургуулида, Сэлэн... аймагай Загастайн дунда һур-гуулида, Кяхтын дунда һургуулида ошоһон байна. Тэдэнэр хүдөө һургуулида ошожо зааххаһаа гадна, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг, түрэлхидэй болон зоной дунда элидхэл, лекци уншадаг юм.

Эрхим һайнаар һурадаг, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүбүүд, басагад студентнэрэй дунда олон. Тусхай стипенди абадаг IV курсын студент Гармаев, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ стипенди абадаг II курсын студент Бильдушкинов, мүн тиимэ стипенди абадаг IV курсын студентка Арсентьева болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Манай факультет бии болоһон сагһаа хойшо хэдэн зуугаад залуу багшанарые бэлдээ. Республикымнай дунда, долоон жэлэй һургуули бүхэндэ манай факультет дүүргэгшэд хүдэлдэг. Мүн урдань эндэ һуража гараһан хүнүүд манай институдай багшанарайшье дунда бии. Бишье 1939 ондо энэ факультет дүүргээ һэм. Хэлэ бэшэгэй эрдэм ухаанай талаар кандидадууд Цейжап Цыдыпов, Дашинима Доржиев, А. Н. Тантятова болон бусад тус факультет дүүргээд, мүнөө эндээ багшалжа байнад. Тэдэнэр бурят һургуулиин ород, бурят хэлэнэй программа, һуралсалай элдэб хэрэгсэлнүүдые бэлдэлсэдэг юм.

Манай факультедэй зорилго юуб гэхэдэ, дээдэ мэргэжэлтэй багшанарые олоор бэлдэхэ ёһотойбди.

А. Белоусов, түүхэ болон хэлэ бэшэгтэ һургадаг факультедэй декан.

Заочно һуралсал

...анай ороной гражданин бү... ажалһаа һаатан һамшангүй ...э һургуулида һуража, дуратай ...эжэлээ олохо арга боломжо... Партиин XX съездын шиидхэ...лин үндэһөөр манай орондо зур...ахи табанжэл соо заочно һу...ал улам үргэнөөр дэлгэрүүлэг...э зэргэтэй.

...оржи Банзаровай нэрэмжэтэ ...агогическа институдай дэргэдэ ...р 1933 ондо заочно отделени ...дэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ...өө хүрэтэр хэдэн зуугаад хүн ...агогическа болон багшанарай ...титут заочноор дүүргээ. Энэ от...лениин нээгдэһэнэй һүүлдэ тү...шэгээр жэл бүри 7—8 хүн дүүр...эг һаа, мүнөө ехэ олон хүн ...титут дүүргэдэг болонхой. Жэ...энь, 1955 ондо 136 хүн, 1956 он... 128 хүн дүүргээ. Мүнөө жэлдэ ...аад хүн дүүргэхэнь.

...нститут һайнаар дүүргэгшэдэй ...а багшанар, мүн партийно-со...скэ хүдэлмэрилэгшэд бии. Баргажанай аймагай Урогой дунда һургуулиин директор нүхэр Васильев, Мухаршэбэрэй аймагай Подлопатинска дунда һургуулиин багша нүхэр Кальсина, Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн дунда һургуулиин директор нүхэр Халзанов, КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша нүхэр Маслов, БМАССР-эй Совминай Хэрэгүүдые эрхилэгшын орлогшо нүхэр Раева болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Мүнөө заочно отделенидэ 1261 хүн һурана. Тэдэнэй олонхинь һуралсалдаа харюусалгатайгаар хандадаг. Студентнэр Тищенко (Улан-Удэ), Болотина (Яруна), Попова (Закамен), Уваровская (Улан-Удэ) ба бусад ходо «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр һурана.

Институдай заочно отделени багшанарые бэлдэлсэхэ гуламта болонхой.

Т. Карпова, заочно отделениин директор.

Һаналнин бэелүүлэгдэхэнь

...нститудаймнай алдарта ойн ...эхээ байһан тухайда бидэ, сту...нтнэр, үнихэн дуулаһан байгааб... Одоошье тэрэ хүлеэһэн үдэрнай ...эжэ ерэбэ.

...агаһаа хойшо багша болохо хү...тэй ябаһанаа, 1951 ондо Боохо... педучилищада ороо һэм. Тэндэ ...оэн жэлэй туршада һуралсаха ...раа, дүршэл ехэтэй багшанарта ...игаабди.

...едучилищи дүүргэхэдэм бүхы ...шанарнай институдта ошожо һу...ые намда дурадхажа, һайн һай... юрөөл, захяа хэлээд үлөө һэн. ...игэжэ Улан-Удын пединститу... студент боложо ороһоор мүнөө ...рдохи жэлээ һуража байнаб. ...анадта эрдэмэй кандидадууд, эр... мэргэжэлтэй багшанар заадаг. ...айн һурахын тула бүхы хүсэ ...алаа гаргадагбди. Эрхимээр һурадаг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг студентнэр манда олон юм.

Институдта хододоо «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һуранаб. Мүн институдайнгаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые хүсэдэгби. Би бурят хэлэ ба литературын факультедэй комсомольско организациин бюрогой секретаряар хүдэлнэб.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ стипенди абадагби. Энэ ехэ этигэл, хүндэдэ хүртээһэндэнь багшанартаа, институдтаа баяр хүргэнэб.

Институдаа эрхимээр дүүргээд, Боохонойнгоо педучилищада ошожо, хүндэтэ багшанартаяа хамта ажаллаха зорилготойб.

В. Бильдушкинов, II курсын студент.

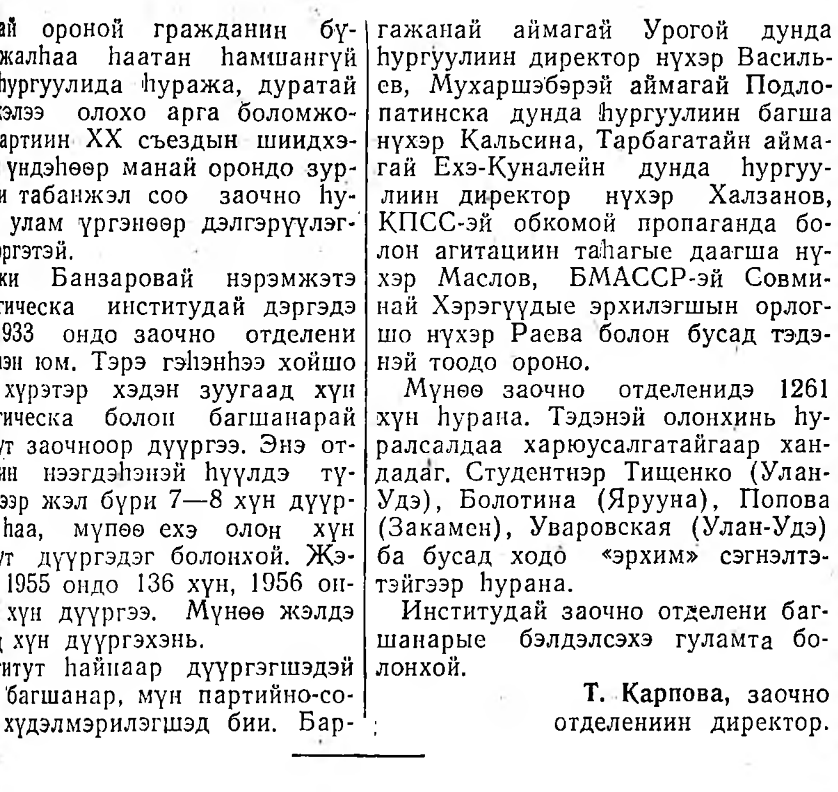

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай студент И. Жалсанов интернат-һургуулида заа... байна. **И. Пастолицын фото.**

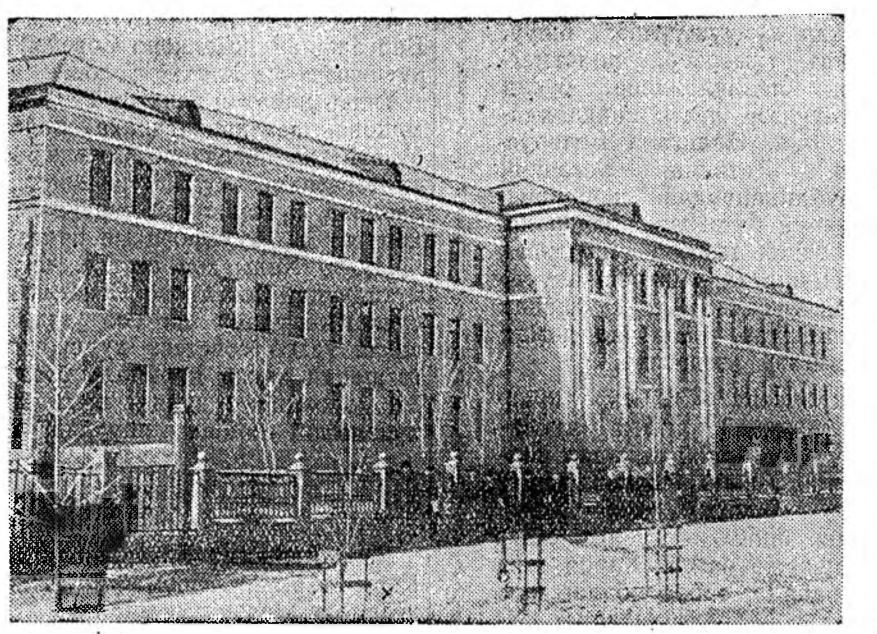

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай байшан.

Алдарта зам

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин манай орондо илаһанай ашаар бурят-монгол арад Советскэ Союзай ахадүү арадуудай нэгэн бүлэ соо түрэл Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр политическэ болон олониитын байгуулгада, мүн соёл культурынгаа хүгжэлтэдэ гайхамшаг амжалта туйлаа. (Хаанта засагай үедэ Бурят-Монголой ажалшад барандаа шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа. Советскэ засагай үедэ манай арад гэгээржэ, юрэнхы һуралсалай эхин, долоон жэлэй, дунда, тэрэшэлэн тусхай дунда һургуулинууд нээгдэһэн юм.

Гушаад оной эхин багта республика соомнай дээдэ һургуули нээхэ шухала болоһон байгаа. 1932 оной январиин 10-да РСФСР-эй Арадай Комиссарнарай Совет «Дээдэ-Үдэ городто Бурят-Монголой агропедагогическа институт нээхэ тухай» тогтоол гаргаа һэн.

Үнгэрһэн 25 жэлэй туршада манай институт оронойнгоо Зүүн зүгэй эгээл томо һуралсалай газарнуудай нэгэниинь болоо. Хэрбээ анха түрүүн манай институдта хэдэн арбаад студентнэр, арба тухай научна хүдэлмэрилэгшэд байгаа һаа, мүнөө 2700 шахуу студентнэр үдэрэй, үдэшын, заочно отделенинүүдтэ һурана. 130 гаран эрдэмтэд ном заана.

Хори гаран жэл соо манай институт гурба мянга шахуу ород ба түрэлхи хэлэнүүдэй, литературын, физикын, математикын, түүхын, биологиин, химиин дээдэ мэргэжэлтэй багшанарые бэлдээ. Ажал хэрэгээрээ алдаршажа, арад зондоо суута тараһан багшанар олон. Тэдэнэй тоодо Е. Н. Абросимова, Е. П. Бурдуковская, Р. Ц. Найданов, А. М. Ковалевская, И. М. Васильев, К. А. Убугунова ба бусад оролсоно. Манай институт дүүргэжэ гараһан П. Т. Хаптаев, Ц. Б. Цыдендамбаев, А. Н. Тантятова, В. Н. Обожин, Д-Н. Доржиев, А. А. Белоусов, Б. С. Содномов ба бусад научна эмхи зургаан болон дээдэ һуралсалай газарнуудай хүдэлмэрилэгшэд болонхой.

Энэ үе соо институдай материальна база яһала һайжараа. Олон шэнэ лаборатори, мастерской болон кабинедүүд бэлдэгдээ. Тэдэнэй түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдынь ехэ болоо. Һүүлшын 2—3 жэлэй туршада 500 мянган түхэригһөө дээшэ сэнтэй түхеэрэлгэ, машинанууд абтаа. Библиотекэдэ 110 мянган ном бии.

Партиин XX съездын шиидхэбэри дүүргэлтэ болгон, һуралсалаа ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулхын тула хэдэ хэдэн хэмжээ абаабди. Институт табан жэлэй һуралсалтай болоо. 3 факультедтэ 13 кафедранууд хүдэлнэ. Физикэ, промышленна үйлэдбэриин үндэһэ ба черчениин; математика, черчени ба астрономиин; биологи, хими ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин; түүхэ, ород хэлэ ба литературын; бурят-монгол хэлэ ба литературын; англи ба немец хэлэнүүдэй багшанар бэлдэгдэнэ.

Арадай ажахы болон культурын, техникэ болон наукын хүгжэлтые хараадаа абажа, урдаа байһан зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг.

Багша хадаа Парти, Правительствын политика зүбөөр ойлгодог, дээдэ зэргын мэргэжэлтэй, һургуулида үзэгдэдэг хэдэн предмедүүдые заажа шададаг байха зэргэтэй. Һуралсалай хүдэлмэри, студентнэрые хүмүүжүүлгэ эрид һайжаруулжа, тэдэнэй творческо хүдэлмэри, эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхэ ёһотойбди.

Багшанарай юрэнхы эрдэм, тусхай мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ теоретическэ предмедүүдэй лекционно курсые һайнаар уншаха тон шухала болоно. Һуралсалай хэрэгтэ лекцинүүд гол шухала үүргэ дүүргэдэг зандаа байха ёһотой.

Лекционно хүдэлмэри һайжаруулхын тулада институдай дирекци зарим тэды хэмжээ абаһан байна. Лекци бүхэнэй научно-теоретическэ болон идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ студентнэрэй бэеэ даагаад хэхэ хүдэлмэридэ анхарал ехээр хандуулагдана. Яажа ном үзэхэ ёһотойб гэжэ илангаяа 1-дэхи курсын студентнэртэ ойлгуулагдана.

Лабораторна болон практическа хүдэлмэри һайнаар хэгдэдэг болоо. Студентнэрэй курсовой хүдэлмэриин тематика шэнээр зохёогдоо.

Студентнэрые техническэ үйлэдбэритэй танилсуулхын тула городой промышленна предприятинуудта экскурси эмхидхэдэг болообди. ПВЗ-дэ үйлэдбэриин практика студентнэр амжалтатайгаар гараа.

Манай институт городой багшанарай дунда, республикын һургуулинуудта олониитын хүдэлмэри ябуулна. Һургуулинуудтахи һуралсалай хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулха тухай эрдэмтэдэй совет дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

Базова һургуулиингаа һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэритэй институдай кафедранууд үргэнөөр танилсаа. Һүүлээрнь энэ асуудал эрдэмтэдэй совет болон һургуулиин педсоведэй хамтын суглаан дээрэ хэлсэгдэһэн юм. Базова һургуулиин хүдэлмэридэ ёһото туһаламжа үзүүлэгдэхээр хэмжээнүүд хараалагдаа. Хүдөөгэй һургуулинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл шэнжэлэгдэнэ.

Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин түсэбэй дүүргэлтэ хододоо шалгагдажа байдаг. Кафедранууд научна хүдэлмэриин гар бэшэгүүдые, мүн тунхаглагдаһан статьянуудые зүбшэн хэлсэдэг. Гэбэшье, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии.

Институдай партийна, профсоюзна, комсомольско организацинуудай зорилгонь юуб гэхэдэ, һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие улам һайжаруулжа, ургажа ябаһан залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хүнүүдые бэлдэхэ хүндэтэй зорилгоёо дүүргэхэ зэргэтэй.

Н. Шулунов, пединститудай директорэй орлогшо.

Студентнэрэй аялга

Баабай, эжыемнай һургажа,
Багша болгоһон түүхэтэйш.
Бидэниие бултымнай ургэжэ,
Багша болгохо үүргэтэйш.
Һайн даа, һайн даа, институднай,
Һайнии шамдаа хүсэнэбди.
Эгээн үнэн зүрхэндөө
Энхэрэн дурлан ябанабди.
Хамаг үринэры хамталжа,
Хани болгоһон алдартайш,
Халуун холбоогоор гагнажа,
Хатуужал олгоһон магтаалтайш.
Һайн даа, һайн даа, институднай,
Һайнии шамдаа хүсэнэбди.
Эгээн үнэн зүрхэндөө
Энхэрэн дурлан ябанабди.
Республика дотор шиниимнай
Эрдэмэй үрэ таранал,
Габшагай ажалда шиниимнай
Габьяа алдары магтанал.
Һайн даа, һайн даа, институднай,
Һайнии шамдаа хүсэнэбди.
Эгээн үнэн зүрхэндөө
Энхэрэн дурлан ябанабди.

Андрей МАНГАТХАНОВ, IV курсын студент.

Эрдэмэй дээжые шудална

Манай физикын, математикын факультет 25 жэл соо дээдэ мэргэжэлтэй олон багшанарые бэлдэһэн байна. Нилээд олон хүн институт дүүргээд, дунда, долоон жэлэй һургуулинуудай директорнүүд, һуралсалай талые даагшад болонхой ажаллажа байдаг.

Институдайнгаа хүгжэхэтэй хамта манай факультетшье улам ургана. Институдай эмхидхэгдэһэн үеэр кафедрануудтамнай миил 2—3 хүн хүдэлдэг байгаа һаа, мүнөө 14—15 научна хүдэлмэрилэгшэд бии. Манай факультедые анхандаа дүүргэһэн хүнүүд тэдэнэй дунда олон.

Энэ факультедтэ мүнөө 400 гаран студентнэр һурана. Һуралсалаа ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягтаар холбохо зорилго табяад, зарим тэды юумэ хэжэ байнхайбди. Һургуулиинхидта үйлэдбэри заадаг болохо багшанарые бэлдэхын тула мүнөө жэл физико-техническэ отделени нээгдээ. Тэрэшэлэн һуралсалай шэнэ түсэбэй ёһоор, манай факультет тоо бодолгын, астрономиин, черчениин багшанарые нэгэн доро бэлдэнэ. Факультедэймнай дэргэдэ физикын, математикын ба техническэ элдэб кружогууд хүдэлмэрилдэг. Эдэ кружогуудта 200 тухай студентнэр ябана. Тэдэнэр үзэһэн юумэеэ бүри гүнзэгыгөөр ойлгоһоо гадна, мүн ажалай дүршэл дадалтай болоно.

Һуралсалаа политехническэ болгохо түрүүшын алхам хэгдэжэ байнхай. Модоор дархалалгын, слесарна мастерскойнууд хүдэлдэг болоо.

Физико-техническэ отделениин студентнэр һаяхан Ленинэй орденто ПВЗ-дэ үйлэдбэриин практика гараад байна. Тэдэнэр олон цехүүдтэ хүдэлжэ, үйлэдбэриин гол шухала һалбаринуудтай танилсаа.

Тэрээнһээ гадна, манай студентнэр республикын түрүү һургуулинуудта багшалжа дүршэдэг юм. Жэшээнь, физико-техническэ отделениин IV курсынхид Улан-Удын түмэр замай 65-дахи һургуулида ошожо багшална. Республикын габьяата багша В. В. Ангилейкын хүтэлбэреэр тэдэнэр хэшээлнүүдые үнгэргөө. Һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулалсаа. Тиигэжэ «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр практикаяа үнгэргэһэн юм. Илангаяа студентнэр Матвеева, Гаськова, Меркушева болон бусад бүри ехэ амжалта туйлаа.

Һуралсалдаа оролдосотойгоор хандажа, «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр һурадаг студентнэр манай факультедтэ олон. Жэшээнь, КПСС-эй гэшүүн, III курсын студент Батуев эрхим һайнаар һурахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ студент тусхай стипенди абадаг юм. III курсын студентнэр Ринчинов, Чумакова гэгшэд Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ стипенди абана.

Физикын ба математикын факультедэйхид ехэ мэргэжэлтэй багшанарые бэлдэхэ гэһэн зорилгоёо саашадаашье нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэнь лабтай.

Н. Иванов, физикын, математикын факультедэй декан.

Баяр хүргэнэбди

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай тогтоһоор 25 жэлэй алдарта ойе мүнөөдэр баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглэжэ байнабди. Энэмнай тус институдта һуража байһан студентнэр, багшанарһаа гадна, мүн республикын олонхи һургуулинуудта хүдэлжэ байдаг, урдань энэ институт дүүргэжэ гараһан багшанарай, тэрэшэлэн бүхы олониитын һайндэр гээшэ.

Би 1952 онһоо 1956 он хүрэтэр энэ институдай физикын ба математикын факультедтэ һуража, залуу үетэниие эрдэм номдо һургаха, зүб мүрөөр хүмүүжүүлхэ һургаал заабари хамта абаһан байнаб.

Физикын ба математикын эрдэм ухаанай талаар кандидадууд Б. С. Содномов, П. И. Хайдуков, К. Д. Золтоев, Р. Н. Щербаков болон бусадай лекцинүүд бидэнэй ой ухаанда бүхөөр хадуугданхай. Ехэ оролдолго хэшээл гаргажа, бидэнэрые дээдэ эрдэмтэй болгоһонойнь түлөө эдэ багшанараа хэзээдэшье мартахагүйбди. Хүсэ шадалаа гамнангүй, Эхэ оронойнгоо аша туһада хүдэлхэ ёһотойбди.

Би мүнөө Зэдын аймагай Дэрэстэйн дунда һургуулида багшалнаб. Улан-Удын пединститут дүүргэһэн хэдэн багшанар манай һургуулида хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда ород хэлэнэй багша Роза Алексеевна Шараганова, ород литературын багша Ирина Николаевна Хабалтуева, математикын багша Таисия Григорьевна Зарубина болон бусад бии. Һургуулиимнай директор Цыден Чойдонович Батомункуев мүн энэ институт дүүргэһэн юм. Олон багшанар заочноор һуража, эрдэмээ дээшэлүүлнэ.

Бидэнэрые хүмүүжүүлһэн бүхы багшанарта бүри ехэ амжалта туйлахыень түрэл институдайнгаа ойн баярай үдэртэй дашарамдуулан хүсэе.

В. Зарубин, Дэрэстэйн һургуулиин физикын багша.

Октябрьска революциин ашаар

Манай институт тогтоһоор 25 жэл болобо. Энэ һайндэр Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин алдарта 40 жэлэй ойдо бэлэдхэжэ байһан үетэй тудалдаба. Тус революциин ашаар лэ Советүүдэй ороной бүхы арадууд ажахы болон соёл культураяа гайхамшаг ехээр хүгжөөгөө. Энэмнай тон ехэ туйлалта гээшэ. Революциин урда тээ ажалша зон эрдэм гэгээрэлгүй, барга харанхы байдалтай байгаа бшуу.

Мүнөө манай орондо бүгэдэниитын арбан жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэжэ байнхай. Олон тоото хүбүүд, басагад дээдэ һургуулинуудта һурана. Мүнөө манай институдта һурагшадай хахадһаа олониинь басагад юм. Харин урдань эхэнэр хүнэй эрдэм шудалха эрхэгүй, аргашьегүй байһаниинь элитэ.

Иигэжэ эрхэ сүлөө, зол жаргал залуушуулда асарһан Парти, Правительстводаа үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэбди.

Институдайнгаа ойе нэрэтэй солотойгоор тэмдэглэхын тула бэлэдхэлэй горьтойхон хүдэлмэри хээбди. Нэн түрүүн эрхим һайнаар һураха гэжэ оролдообди.

Түрэл институдаа дүүргэжэ, багшын мэргэжэлтэй болоһон хойноо хүдөөгэй һургуулида ошожо, залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хүндэтэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхэбди. Тиигэжэ, Эхэ оронойнгоо аша туһыень харюулха уялгатайбди.

А. Алёкина, III курсын студентка.

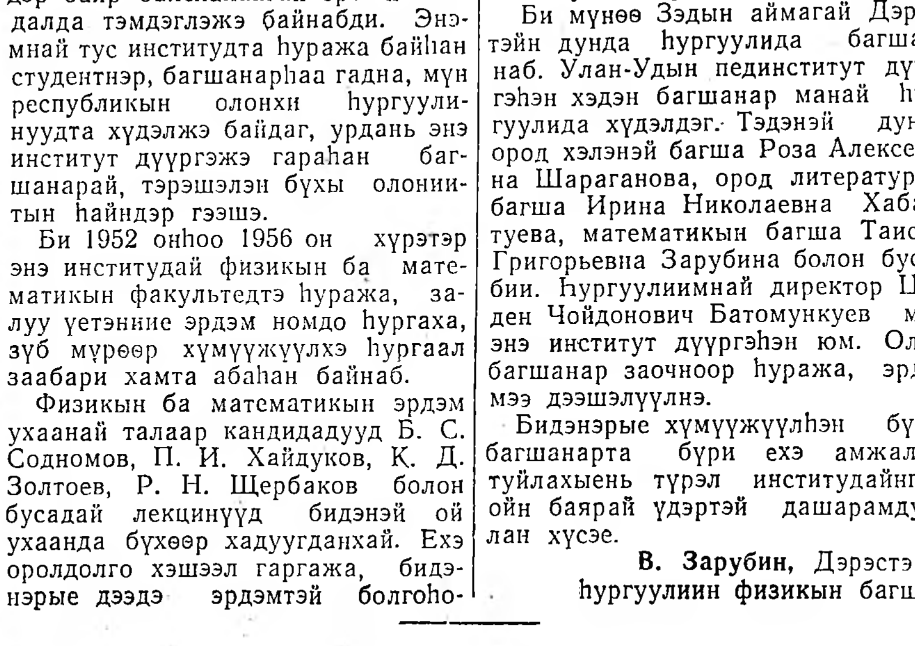

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай студентнэр—залуу поэдүүд Уранзохёолшодой союзда суглараад байна. **А. Мантаевай фото.**

Манай республикын hонин

Хүүгэдэй нааданхайнуудай түрүүшын выставкэ

УЛАН-УДЫН «МАШИНА»

—Оhо! Энэтнай ёhотойл машина байна, шэнэ маркын!— гэлдэн, москвагаархид хүүгэдэй нааданхайнуудай бүхэсоюзна выставкын нэгэ зал соо Улан-

Удэдэ хэгдэhэн педаляар ябадаг машиные ехэтэ hонирхон харанад. Выставкын экспонадуудые гарааараа барижа болохогүй гэжэ хоринхойшье hаань, hонюшархуу эсэгэнь шэнэ «автомобилиие» «Волгоhоо» хэр хонгёо абяатайгшаб гээд хүбүүнэйнгээ хараhаар байтар шалгаад үзэнэ (1-дэхи зураг).

Автомашинанууд абяа гаргангүйгөөр ябадаг болонхойгшол. Харин таанар, ондоо городhоо ерэhэн айлшад бэшэ гүт? — гээд тэндэ байhан эхэнэр энеэбхилнэ. Выставкын гурим «эмдэгшэ» эсэгэмнай Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводай хүдэлмэришэн байгаа гэжэ хөөрэлдөөн сооhоо саашадаа элирнэ.

Выставкэ харагшад бултадаа Улан-Удын тамгатай «автомобиль» ехэ hайнаар хэгдэнхэй гэжэ сэгнэлтэ үгэнэд.

ЭЛДЭБ НААДАНХАЙНУУД

Хүүгэдэй элдэб нааданхайнууд тус выставкэдэ табяатай. Эндэ самолёдууд, паровозууд, автокранууд, морин, элжэгэн, түрэл бүриин ангууд болон шубууд, бусадшье зүйлнүүд бии. Тэдэниие гансахан багашуулшье бэшэ, харин тэдэнтэй ерэhэн эжы баабайнарыншье ехээр hайхашаан, үни удаан харана.

—Эжы, намда өөрөө ябадаг паровоз абаха гүш?

—Гэртээ харихадаа ГУМ оруужамди, хатардаг бааб-гай абахабди,—гэлдээн эндэ захагүй болоно.

«Москабель» заводой хэhэн электрическэ түмэр харгын хажууда пионернүүд, hурагшад ходол олон байдаг. Хойноо олон вагонуудые шагтагалhан электровозой тус харгыгаар

шуумайн ябахые тэдэнэр hонирхон харанад. Иимэ оньhото нааданхайнууд хүүгэдые hамааруулхаhаа гадна, мүн тэдэнэй ухаан бодолые хүгжөөдэг, ажал хүдэлмэридэ дура-тайгаар хүмүүжүүлдэг бшуу.

Эндэ түмэрөөр, пластмассаар, целлулоидоор, бусад зүйлнүүдээр хэhэн нааданхайнууд бии. Илангаяа Белоруссиин, Латвиин, Эстониин республикануудай предприятинуудай бүтээhэн, элдэб янзын тоhон шэрээр шэрдэhэн модон ангууд, «матрешканууд» болон бусад зүйлнүүд шанар hайнтайгаар, гоёор аад, химдасэнтэйгээр хэгдэнхэй.

Украинска ССР-эй предприятинуудай хэhэн кукланууд олон зоной анхарал хандуулна. Мүнөө энэшье зураг дээрэ (2-дохи) хоёр залуу эхэнэр бишыхан куклые ехээр хөөршөөжэ байна. Харин тэрэ hамбаанда, өөрөө ябадаг куклые хэр hайнаар хатардаг юумааб гэжэ басаганиинь туршажа үзэхэеэ байна.

Мүн эндэ хүүгэдэй хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдшье бии юм. Бишыхан гармошкануудые, балалайкануудые хүүгэд тон hайхашаана.

Манай орон дотор олон предприяти хүүгэдэй нааданхайнуудые бүтээн гаргадаг. Тэдэнэр жэл бүри миллиард хахад түхэригэй элдэб нааданхайнуудые бүтээжэ, худалдаа наймаанда гаргадаг юм. Энэ выставкэ хадаа түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор эмхидхэгдэhэн, хүүгэдэй нааданхайнуудай түрүүшын выставкэ болоно.

Б. Дондоковой текст
В. Львовой фото.

Боксоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн

Гүрэнэй оперо ба баледэй театрын зал соо боксоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада болоно үнгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ хамта хоёр зуу гаран боксёрнууд хабаадалсаа. Улан-Удэ, Городок,

Кяхта городуудhаа, Байкало-Кудара, Тори, Заиграй, Хори болон бусад аймагуудhаа эдиршүүлэй 13 бүлгэм, эрэшүүлэй 9 бүлгэм боксоор республикын түрүү hууриин түлөө мүрысэбэд. Мүрысөөнэй hүүлшын — мартын 28-най үдэр ехэл hонирхолтой байба.

...Финал дээрэ хэн боксёр, ямар бүлгэмэйхид илажа гарагша ааб гэжэ хүн бүхэн доро дороо хүлеэжэ ядан hуунад.

Уданшьегүй хүшэгэ нээгдэжэ, финалай түрүүшын тулалдаан захалба.

Ринг дээрэ эгээл түрүүлэн 16-17 наhатай эдиршүүлhээ Моксодоев (Локомотив), Манзырев (горОНО) гараба. Үсэд шанга тулалдаанай hүүлээр Манзырев нүгөөдэеэ илажа, түрүү hууриda гараба. hүүлээрнь 1956 ондо республикын чемпион байhан Б. Цыремпилов Бугаевые шүүгөөд, хоёрдохо чемпион болобо.

Эдиршүүлэй дундаhаа эгээл хүн-гэн. бэетэй Богданов (горОНО), хүнгэншэг бэетэйшүүлhээ Сироткин (Локомотив), хүнгэн бэетэйшүүлhээ Цыбиков (горОНО), дунда бэетэйшүүлhээ Ларионов, Тумунов (горОНО) гэгшэд илажа гараба.

Эрэшүүлэй дундаhаа эгээл хүнгэн бэетэйшүүлhээ Амаржинов (Кяхта), хүнгэншэг бэетэйшүүлhээ Жигмытов (пединститут), хүнгэн бэетэйшүүлhээ Бадмаев (зооветинститут), дундашаг бэетэйшүүлhээ Никитеев (Буревестник), дунда бэетэйшүүлhээ Шабаев, Николаев (Буревестник), хүндэшэг бэетэйшүүлhээ Лаптев (Буревестник), хүндэ бэетэйшүүлhээ Посохов (Локомотив) гэгшэд илажа, 1957 оной республикын чемпионууд болобод.

15-16 наhанай эдиршүүлhээ командна түрүү hуури горОНО-гэй бүлгэм, хоёрдохи hуури «Буревестнигэй», гурбадахи «Спартагай» бүлгэмүүд эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дундаhаа командна түрүү hуури «Буревестник»—1, хоёрдохи hуури зооветинститут, гурбадахи hуури транспортын «Локомотив эзэлжэ, грамота ба кубогуудта хүртэбэ.

Аймагуудhаа Байкало-Кудара нэгэдэхи, Тори хоёрдохи hууринуудые эзэлбэд.

hүүлээрнь спортивна парад болоно, түрүү гараhан боксернуудые грамота ба бэлэгүүдээр шагнаа.

Михаил Дворкин, Виктор Бадмаев гэгшэдтэ нэгэдэхи шатын диплом, кубок барюулагдаба. Эдэ нүхэд Советскэ Союзай түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахаяа мартын 29-дэ Москва ниидэбэ.

Р. Цыдыпов.

Үндэр наhатай депутат пенсидэ гараба

Ажалшадай депутадуудай Усть-Баргажанай поселково Соведэй түрүүшын сесси hаяхан болоо.

Үндэр наhатай депутат Т. Д. Колмаковой пенсидэ гараха болоhон дээрэhээнь поселково Соведэй сесси тэрээниие хүдэлмэриhөөнь сүлөөлөөд, гүйсэдкомой түрүүлэгшээр депутат В. Вульфовичые hунгаба.

Нүхэр Колмаков ажалшадай депутадуудай поселково Соведэй гүйсэдкомые удаан саг соо хүтэлбэрилхэ үедөө советскэ хуули, hунгагшадай захяа наринаар бэелүүлдэг, олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулдаг коммунист байhан юм.

Арад зонойнгоо аша туhада үнэн сэхээр алба хээд, пенсидэ гараhантайнь дашарамдуулан нүхэр Т. Д. Колмаковые Соведэй депутадууд амаршалаад, 500 түхэриг мүнгэ бэлэг болгон үгөө.

—Үтэлэгшэдтэ анхарал ехээр табидагайнь түлөө парти, правительстводаа баяр хүргөөд, олон жэлэйнгээ дүршэлые та залуу депутадуудта дамжуулан үгэхые, поселково Соведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые оролдохоб,—гэжэ үндэр наhатай депутат хэлээ.

Д. Данилов.

Залуу тугалшан

Вера Аюшеева Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хоёрдохи жэлээ тугалшанаар хүдэлжэ байна. Арбан таба наhатайдаа артелиин ажахын гол hалбари болохо мал ажал дээрэ хүдэлмэрилхэеэ hайн дураараа ерээ hэн. Богонихон болзор соо ажал хүдэлмэритэйгөө танилсажа, аха нүхэрэйнгөө, колхозой мэргэжэлтэдэй туhаламжаар дүй дүршэлтэй боложо, Вера түрүү малшадай зэргэдэ гараа.

Залуу малшанай ажалдаа оролдосотойгоор хандадагыень анхаралдаа абажа, колхозой правлени тэрэниие үүлтэртэ малай фермэ дээрэ ажаллахаар эльгээhэн байгаа. Ажахын жэлэй эхилhэнhээ хойшо 27 тугал тушаажа абаад, мүнөө гарзалуулангүйгөөр, тобир таргаар түлжүүлжэ байна. Тугалнуудынь бултадаа дорюунууд, сүүдхэдээ 700—900 граммаар нэмэнэ.

— Наhаар залуушье hаа, найдамтай ажалша болоо юм даа,— гэжэ эндэхи колхознигууд Вера тухай ханамжатайгаар хэлсэдэг.

Ц. Дугаров.

Хундэтэй медфельдшер

Түнхэнэй аймагай Жэмhэг нютагайхид Шултум Садаевич Гыргеновые «Манай эмшэлэгшэ» гэжэ нэрлэдэг. Ш. С. Гыргенов 19-дэхи жэлээ медфельдшэрээр хүдэлмэрилжэ байна.

Нүхэр Гыргенов хаанашье хүдэлхэдөө ажал хэрэгтээ анхарал оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнhөө хандажа, ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Шултум Садаевич хүйтэн халууниие, hүни үдэрые мэдэнгүй, унтаха нойроо гамнангүй, үбшэнтэниие абархын зорилгоор, холын фермэ, отарада ошодог.

Ш. С. Гыргенов хоёрдохи жэлээ Жэмhэгтэ ажаллана. Богонихон саг соо эндэхи больницада капитальна заhабари хэгдээ, эмнүүлэгшэдтэ зохид hайн эрхэ байдал байгуулагдаа. Ажалшадай элүүрые хамгаалхаhаа гадна нүхэр Гыргенов ехэхэн ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Жэмhэгэйхид Ш. С. Гыргеновтэ баяр баясхалан ходоодоо хүргэжэ байдаг.

З. Бирбаев.

Мүльhэ хүргэhэнэй ашаар

Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тулада Баргажанай аймагай Ленинэй, Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд үбэлэй үедэ ехэхэн мүльhэ тогтооhон юм. Сухулинска хүндын булагуудай уhаар Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 150 мянган кубометр мүльhэ хүргөөд, сабшалангай, огородой газарые уhалха гэжэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Сена гэжэ горхоной уhаар 800 мянган кубометр мүльhэ хүргөөд, газараа уhалжа эхилээ.

Л. Дармаин.

Ангир шубуун

(Натуралистын тэмдэглэл)

Март. Хабар боложо захалаашье hаа, үшөө хүйтэн. Гол горхон, нуур намагууд мүльhөөр хушаатай. Боролшоhон саhан хүнгэрэг эндэ тэндэ харагдажа, тала дайда соохорлоно. Уhанай эрьеэр ябатарни, гэнтэ хоёр ангир ниидэн абяа гараhаар тэнгэри өөдэ дэгдэшэбэ.

Ангир шубуун манай иишэ тон эртэ ниидэн ерэнэ. Республикын урда аймагуудта март hарын тэн багта эдэ шубууд үзэгдэжэ захалдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ хэды хүйтэн хабарай болобошье hаань, Сүхэ голой оршондо март hарын 16-да ангирнууд харагдаа hэн. Тиихэдэ үшөө тала дайда саhаар хушаатай байгаа бэлэй. Дулаанай оронhоо ерэhэн шаб шарахан шубуудай хабарай хурса наранай элшэдэ ялалзан байгаа саhан дээрэ hуужа байхыень харахада тон hонирхолтой байгаа hэн.

Ангир шубууд хабартаа хоёр хоёроороо hубарилдан ниидэжэ ерэдэг юм. Эдэ шубууд ехэнхидээ элдэб янзын ногоо, хорхой сохонуудые эдижэ, ажамидардаг. Мүн заримдаа үхэhэн малай зоболгошье эдихээ hаатадаггүй гэжэ ажаглагдаhан байха юм.

Ангир уурхайгаа ан гүрөөлэй орхиhон хуушан нүхэн соо, хада хабсагайн ган забhарта, гол мүрэнhөө холо түхеэрдэг. Шубуунай хөөбэреэр хэгдэhэн тон зөөлэхэн дэбисхэртэй уурхай соогоо ангир 8 — 12 үндэгэ гаргаад, тэдэнэйнгээ дальбараанууд болотор 29 үдэрэй туршада дарадаг юм. Шаб шарахан дальбараануудайнгаа уурхай сооhоо өөhэдөө гаража захалхадань, эхэнь тэдэнээ дахуулжа, нуур намаг тээшэ абаашадаг. Дальбараануудынь уhанда хүрэн сасуу, hанаа амархан умбажа, тамаржа ородогынь гайхалтай.

Республикын урда зүгэй аймагуудта, Кяхтын гол, нуурнуудта июнь hарада ангирай дальбараанууд үзэгдэдэг. Сентябрь hарада дальбараанууд бэеэ хүсэжэ, дулаанай орон тээшэ hүрэг hүрэгөөрөө урагшаа ниидэжэ ябашадаг.

А. Московский.

Хабар

Фенологой тэмдэглэл

Республика дотор мартын 12—13-hаа эхилжэ дулаарба. Тала дайдаар саhан хайлажа, hайрамай уhан урдажа захалаа. Гол мүрэнүүдэй, нуур намагуудай мүльhэн, ой тайгын саhан наранай элшэдэ хайлана.

Март hара энэ жэлдэ hалхигүй номгон байжа, наратай, дулаан үдэрнүүд болоо. Үдэрынь агаарай температура 2-hoo 12 градус дулаан болоно. Харин саhаргүй байhан газар наранай элшэдэ шарагдажа, заримдаа 5-hаа 25 градус хүрэтэр дулаасана. Урда зүгэй аймагуудта мартын 15-hаа 20 болотор саhан ехээр хайлаа.

Улан-Удэ шадар мартын 17-до бургааhанай гүлгэд задаржа захалаа, мартын 19-дэ түрүүшын даурска шаазгайнууд харагдажа. Манай эндэ энэ үбэл ехэ олоороо үбэлжэhэн Улаан залаата шубууд хойто зүг шэглэн ниидэнэ, булжамуур жэргэнэ. Мартын 24-дэ нугаhан ерээ, урда аймагуудаар ангир үни ерэнхэй.

Байгаали нойрhоо hэрижэ, шубуунай абяан тала дайдаар зэдэлнэ. Борбилоо уурхайгаа түхеэржэ, гулабхаанууд үндэгөө даража байна.

Үдэрынь тарияанай поли, пар дээрэ 5—10 сантиметр гүнзэгыдэ газар гэдэнэ. Үргэн тала дайдаар мал бэлшээжэ захалаа.

И. Котов.

Австриин коммунистическэ партиин XVII съезд

Австриин коммунистическэ партиин XVII съезд мартын 28-да нэдэ нээгдэбэ.

Австриин бүхы нютагуудhаа hэн 400 гаран делегат съездэ баадана. Хүдэлмэришэнэй ... лөөндэ үнинhөө хойшо хабаад... фашизмда эсэргүүсэн эрэл... тэмсэhэн, Австриин ажалшадай... туhын түлөө сухаришагүйгөөр... сэдэг хүнүүд эндэ сугларба.

18 оронhоо ерэhэн ахадүү ... мунистическэ, мүн хүдэлмэриш... партинуудай түлөөлэгшэд съ... хабаадалсана. КПСС-эй Центр... на Комитедэй гэшүүн Б. Н. ... марев, КПСС-эй ЦК-гэй ... Украинын КП-гэй Запорожи... комой нэгэдэхи секретарь А. И... вой гэгшэд Советскэ Союзай ... мунистическэ партиин делегат... оролсоно.

КПА-гэй ЦК-гэй секретарь ... Хоннер съезд нээжэ, КПА-гэй ... съездэ ерэhэн айлшадые амар... лаа. Германиин коммунисти... партиин түлөөлэгшэд съездэ ... гэhэн мэдээсэлые делегадууд ... ташан угтаба. Венгриин хүдэ... ришэнэй социалистическэ пар... делегациие Австриин засаг... Австрида ерэхысэнь зүбшөөгө... гэжэ мэдэхэдээ, делегадууд ... зэбүүрхэн дураа гутаа.

Съездын зүбшэхэ зүйлынь ...
1. Центральна Комитедэй ... соон: а) политическэ байдал, ... партиин тэмсэл тухай—элидх... И. Копленииг; б) мүнгэ зөөриин... соон—элидхэлшэ Г. Фриц; в) ... галтын центральна комиссиин ... соон—элидхэлшэ Ф. Фрейхаут...
2. «Социализмда ороход Австр... зам тухай»—элидхэлшэ Ф. ... берг.
3. Комиссинуудай элидхэли...
4. Центральна Комитедэй, ... галтын центральна комисс... центральна партийна комис... hунгалта.

(ТАСС)

Хитадта промышленн... барилга хэхэ үргэн ... түсэб бэелүүлэгдэ...

ПЕКИН, мартын 29. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэл... ёhoop мүнөө жэлдэ Хитадта ... томо завод, фабрика, шахта, ... нигуудай барилга үргэлжэлүүл... хэ гү, али зариманайнь ба... шэнээр эхилэгдэхэнь. Эдэнэй ... промышленна предприятинь Со... скэ Союзай туhаламжаар бари... жа байнхай. Мүнөө жэлдэ 175 ... рилга ашаглалгада оруулаг... Энэнь нёдондонойхидо, мүн ур... данайхида орходоо ехэ.

Гол түлэб нүүрhэнэй, элек... энергетическэ, металлургическэ, ... модоной промышленностьда, ... шэлэн барилгын материалн... промышленностьда ехэ мүнгэ... мологдоно.

Баригдажа байhан 160 томо ... hэнэй шахтануудай 67-ниинь ... жэлдэ ашаглалгада оруулагд... хамта дээрээ жэл соогоо 10 ... лион 800 мянган тонно нүүрhэ... тан абаха шадалтай байха.

Мүнөө жэлдэ 94 томо элект... станци Хитадта баригдажа эх... гү, али зариманайнь барилга үр... жэлүүлэгдэхэ. Ухань, Лоян, ... чжоу гэхэ мэтэ ороной промыш... на центрнүүдтэ баригдажа ба... 26 электростанци мүнөө жэлдэ ... рүүшын ток үгэхэ.

Мүн Хитадай промышленност... бусадшье hалбаринууд ехэ хэмж... гээр энэ жэлдэ хүгжөөгдэхэнь.

Францида студентнэрэй бүгэдэниитын забастовко боложо байна

Франциин дээдэ hургуулинуу... студентнэрэй союзай уряалаар ... хы Франциин студентнэр мар... 27-до бүгэдэниитын забастовко... носхобо. Стипендиимнай дээша... лэгты, ажабайдалымнай, мүн ... hуралсалые hайжаруулагты гэ... эрилтэ студентнүүд табина. За... товкодо 170 мянган студент ха... дана гэжэ үдэшын газетэнүүд ... дээсээ.

(ТАСС)

Уругвайда магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд забастовко хэнэ

Монтевидео городой 61 томо ... газинай хүдэлмэришэд, албах... шад мартын 28-да забастовко ... носхоо. Салин хүлhыемнай дэ... луулагты гэhэн эрилтэ забаст... до хабаадагшад табина.

(ТАСС)

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00387. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1341.